

Accountantsverslag aan het bestuur en de Raad van
Toezicht van Portvolio voor het boekjaar 2016

16 mei 2017

Aan het bestuur en de Raad van Toezicht van
Portvolio (Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Tilburg e.o.)
Postbus 171
5000 AD TILBURG

Datum	Behandeld door	Referentie	Ons kenmerk
16 mei 2017	drs. H. Ogier AA	11008750	HOG/DK

Onderwerp: accountantsverslag aan het bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Tilburg e.o. (hierna genoemd: Portvolio) voor het boekjaar 2016

Geachte bestuurders en Raad van Toezicht,

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van Portvolio gecontroleerd. De jaarrekening van Portvolio is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur.

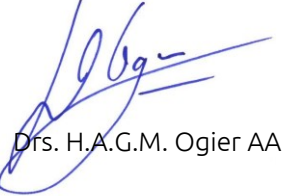
Dit verslag geeft een overzicht van de belangrijkste bevindingen uit onze controle. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten ervan voldoende en geschikt zijn als basis voor ons oordeel over de jaarrekening 2016 van Portvolio. Wij hebben deze rapportage op 18 april 2017 reeds in conceptvorm met de coördinator, de heer Quaedflieg, besproken en brengen deze definitief aan u uit.

Op basis van de verrichte werkzaamheden zijn wij van zins een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2016 te verstrekken indien de jaarrekening in de huidige vorm door u wordt opgemaakt en ondertekend.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,

ABAB Accountants B.V.

Drs. H.A.G.M. Ogier AA

Inhoud

1	Reikwijdte, controleaanpak en bevindingen.....	1
1.1	Organisatie van de opdracht.....	1
1.2	Controleaanpak	2
1.3	Managementinzichten en schattingen	2
1.4	Continuïteit	2
1.5	Controleverklaring.....	2
2	Controlekader en -oordeel	3
2.1	Controlekader en -oordeel.....	3
3	Resultaten.....	4
3.1	Ontwikkeling van baten en lasten.....	4
4	Interne beheersing	6
4.1	Algemeen.....	6
4.2	Inkoopproces.....	6
4.3	Betalingsproces	7
5	Overige onderwerpen.....	9
5.1	Verplichting toepassing Wet Normering Topinkomens.....	9
5.2	Datalekken in het kader van de Wet bescherming persoonsgegevens	9
5.3	Objecten en reikwijdte van onze controle	10
5.4	Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking	10
5.5	Onafhankelijkheid.....	11
5.6	Fraude	11
5.7	Meningsverschil met management of beperkingen in de reikwijdte van de controle.....	12
5.8	Disclaimer en beperkingen in het gebruik	12

1 Reikwijdte, controleaanpak en bevindingen

1.1 Organisatie van de opdracht

U heeft ons de opdracht verstrekt tot de controle van de jaarrekening 2016 van Stichting Portfolio. Onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de controlewerkzaamheden bij Stichting Portfolio worden in dit accountantsverslag behandeld.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

Het bestuur is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als hij noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2 van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

1.2 Controleaanpak

Wij hebben onze balanscontrole uitgevoerd in overeenstemming met de controleaanpak van ABAB. Onze controleaanpak is gebaseerd op een combinatie van zowel een systeemgerichte als een gegevensgerichte benadering. Hierbij is aandacht geschonken aan de opzet, het bestaan en de werking van aanwezige administratieve organisatie en interne beheersingsmaatregelen. Deze controleaanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen en jaarrekeningposten. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld welke van invloed kunnen zijn op de strategie en activiteiten van Portfolio. Tijdens de uitvoering van onze werkzaamheden hebben geen aanpassingen in onze controleaanpak plaatsgevonden.

1.3 Managementinzichten en schattingen

De schattingen op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld, zijn gebaseerd op het oordeel van het management.

Belangrijke schattingen in de jaarrekening 2016 zijn aanwezig in:

- de groeibekostiging die verantwoord is onder de overige schulden;
- de doorstortingen van subsidies op basis van de oude rugzak-aantallen.

Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld en hebben vastgesteld dat deze aanvaardbaar zijn in het kader van de jaarrekening als geheel.

1.4 Continuïteit

Bij het opstellen van de jaarrekening 2016 is uitgegaan van de veronderstelling van continuïteit van de stichting. Deze veronderstelling is van belang voor de waardering van de diverse jaarrekeningposten en de toelichting in de jaarrekening. Als onderdeel van de controle zijn wij nagegaan of er omstandigheden of gebeurtenissen zijn die mogelijk leiden tot een materiële onzekerheid ten aanzien van deze continuïteitsveronderstelling en of de continuïteitsveronderstelling terecht is toegepast door het management. Er zijn het management en ons geen omstandigheden/gebeurtenissen bekend die mogelijk leiden tot een materiële onzekerheid ten aanzien van de continuïteitsveronderstelling. De jaarrekening is derhalve opgesteld op basis van going-concern grondslagen.

1.5 Controleverklaring

Wij hebben de intentie om een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2016 te verstrekken.

2 Controlekader en -oordeel

2.1 Controlekader en -oordeel

Onderwerp	Achtergrond
Controleverschillen	<p>Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen de bedragen van de jaarrekeningposten die in de administratie en de jaarrekening zijn opgenomen en onderbouwende bescheiden. Daarbij gaan wij tevens na of de bedragen en toelichtingen naar onze mening in overeenstemming zijn met de door u gekozen grondslagen voor financiële verslaggeving, in uw geval de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Indien wij verschillen hebben geconstateerd, verzochten wij u om deze aan te passen.</p> <p>In het accountantscontroleprotocol wordt geen materialiteit meer voorgeschreven voor de getrouwheid. Voor de financiële rechtmatigheid is een maximale materialiteit van € 84.000 voorgeschreven. Niet gecorrigeerde controleverschillen boven dit bedrag zullen leiden tot een ander dan goedkeurend oordeel in de controleverklaring. In de uitvoering van de controle is uitgegaan van een uitvoeringsmaterialiteit van € 42.000 als maatstaf voor het uitvoeren van steekproeven. Als ondergrens is een bedrag van € 4.200 aangehouden. Aan afwijkingen en posten onder dit bedrag zijn verder geen consequenties verbonden en er zijn geen extra werkzaamheden voor uitgevoerd.</p> <p>Tijdens onze controle zijn alle geconstateerde verschillen gecorrigeerd. Dit betrof één controleverschil van € 7.000 inzake de verantwoording van subsidies.</p> <p>Op basis van het geschetste kader hebben wij het voornemen om een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening te verstrekken.</p>

3 Resultaten

3.1 Ontwikkeling van baten en lasten

In het onderstaande overzicht is een globale vergelijking gemaakt tussen de gerealiseerde baten en lasten van 2016 en de begrote baten en lasten voor 2016, alsmede de gerealiseerde baten en lasten van 2014/2015.

RESULTATEN PORTVOLIO	realisatie 2016		begroot 2016		realisatie 2014-2015		verschil realisatie-begroting		verschil realisatie-voorgaand	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
BATEN										
rijksbijdrage OCW	4.192.114	175%	4.101.000	178%	5.168.401	192%	91.114	2%	-976.287,00	-19%
doorbetaalde rijksbijdrage	-1.975.700	-82%	-1.900.000	-82%	-2.839.743	-105%	-75.700	4%	864.043,00	-30%
overige baten	178.913	7%	106.500	5%	363.838	14%	72.413	68%	-184.925,00	-51%
Totaal baten	2.395.327	100%	2.307.500		2.692.496	100%	87.827	4%	-297.169,00	-11%
LASTEN										
personeelslasten	2.290.716	96%	2.316.500	100%	1.514.211	56%	-25.784	-1%	776.505,00	51%
afschrijvingen	5.496	0%	2.000	0%	3.096	0%	3.496	175%	2.400,00	78%
huisvestingslasten	33.830	1%	18.000	1%	22.216	1%	15.830	88%	11.614,00	52%
overige lasten	88.485	4%	75.000	3%	93.374	3%	13.485	18%	-4.889,00	-5%
Totaal lasten	2.418.527	101%	2.411.500		1.632.897	61%	7.027	0%	785.630,00	48%
financiële baten en lasten	2.124	0%	0	0%	3.929		2.124		-1.805,00	-46%
RESULTAAT	-21.076	-1%	-104.000	-5%	1.063.528	39%	82.924	-80%	-1.084.604	-102%

Resultaten

Baten

Rijksbijdragen OCW

De rijksbijdragen en doorstortingen wijken af van de begroting omdat de definitieve bekostiging pas gedurende het boekjaar duidelijk worden. De afwijking ten opzichte van het vorige boekjaar 2014/2015 is te verklaren door het feit dat het voorgaande boekjaar een verlengd boekjaar betrof.

Overige baten

De overige baten zijn € 72.000 lager dan begroot. De overige baten betreffen vergoedingen voor leerlingen in Track013, waarvoor de scholen bekostiging ontvangen terwijl de leerlingen geen onderwijs genieten op de betreffende school. In boekjaar 2016 zijn meer leerlingen opgevangen in Track013 dan begroot en ook meer dan in het voorgaande boekjaar 2014/2015 (verschil bedraagt €109.000).

De daling ten opzicht van het vorig boekjaar (€ 185.000) komt door de opbrengsten ambulante begeleiding van €294.000 in boekjaar 2014/2015, welke in augustus 2015 zijn gestopt. Tot dat moment werd de bekostiging hiervoor ontvangen door de scholen en doorgestort naar Portfolio. Vanaf augustus 2015 worden de gelden direct door Portfolio ontvangen en daarom verantwoord onder de rijksbijdragen.

Lasten

Personeelslasten

De personeelslasten zijn liggen in lijn met de begroting.

De stijging ten opzichte van het vorig boekjaar 2014/2015 komt door de wijziging in de boekingsgang van de ambulante begeleiding, zoals hierboven vermeld bij de toelichting op de fluctuatie in de overige baten. Vanaf augustus 2015 sturen de scholen, te weten Bijzonderwijs en Mytylschool, facturen voor de ambulante begeleiding. Dit is ongewijzigd in 2016 en ook de maandbedragen zijn gelijk aan het vorig boekjaar. Omdat deze werkwijze in werking is gegaan in augustus 2015, zijn er 2015 voor vijf maanden kosten verantwoord, terwijl er in 2016 voor alle twaalf maanden kosten zijn verantwoord.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn licht gestegen ten opzicht van de begroting en van het vorig boekjaar.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn gestegen ten opzicht van de begroting en van het vorig boekjaar. Dit komt door de huurkosten van de Frater van Gemertschool ten behoeve van Track013, welke niet waren begroot en niet voorkwamen in 2015.

Overige lasten

De overige lasten zijn licht gestegen ten opzichte van de begroting. Deze lasten liggen in lijn met het vorig boekjaar.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten liggen in lijn met de begroting en met het vorig boekjaar.

4 Interne beheersing

4.1 Algemeen

Onderwerp	Achtergrond
Onze werkzaamheden	<p>In het kader van de controle van de jaarrekening 2016 van Portfolio hebben wij aandacht besteed aan de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Onze werkzaamheden zijn primair gericht op de beoordeling en toetsing van de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen van de belangrijkste bedrijfsprocessen in uw organisatie, om te komen tot een oordeel over de betrouwbaarheid van de interne informatievoorziening en de daaruit voortvloeiende jaarrekening.</p> <p>De belangrijkste aanbevelingen naar aanleiding van de (interim-)controle hebben wij opgenomen in dit accountantsverslag. Naar onze mening is de organisatie voldoende "in control".</p>

4.2 Inkoopproces

Onderwerp	Achtergrond
Autorisatie van inkoopfacturen	<p>Volgens de inkoopprocedure bij Portfolio is er sprake van de volgende autorisatie:</p> <ul style="list-style-type: none">- Inkoopfacturen tot €15.000 worden door de coördinator geautoriseerd;- Inkoopfacturen boven €15.000 worden naast de coördinator ook door de penningmeester geautoriseerd. <p>De autorisatie vindt plaats door een fysieke handtekening op de factuur.</p> <p>Bij onze werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de autorisatie door de coördinator volgens procedure verloopt. De autorisatie van inkoopfacturen boven €15.000 hebben wij niet getoetst omdat er geen inkopen boven €15.000 hebben plaatsgevonden in 2016. Bij onze controle van de personeelskosten, welke bestaan uit de kosten voor ingeleend personeel van de samenwerkende scholen, hebben wij de autorisatie niet gecontroleerd omdat deze kosten efficiënter en effectiever te controleren waren aan de hand van contracten en de periodiciteit van de kosten. Hierbij hebben wij geen verdere afwijkingen geconstateerd.</p>

4.3 Betalingsproces

Onderwerp	Achtergrond
Autorisatie van betalingen	<p>Volgens de betalingsprocedure bij Portvolio is er sprake van de volgende functiescheiding:</p> <ul style="list-style-type: none">- administratief medewerker draait de betaalrun uit de financiële administratie;- de procesverantwoordelijke betalingen zet de betaling klaar;- de betaling wordt geautoriseerd door een bestuurslid. <p>De betalingsprocedure vindt geheel plaats bij Onderwijsgroep Tilburg en er wordt gebruik gemaakt van de interne beheersingsmaatregelen aldaar. De autorisatie door het bestuurslid vindt plaats door een fysieke handtekening op een betalingsformulier, waarop ook de handtekening van de administratief medewerker en de procesverantwoordelijke betalingen zichtbaar zijn. Wij zijn van oordeel dat de betalingsprocedure adequaat is.</p>

4.4 Treasury

Onderwerp	Achtergrond
<p>Afdekking risico's in beleggingsfeer bij tijdelijk overtollige middelen</p>	<p>Volgens de "Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016" dient elke onderwijsinstelling een Treasurystatuut op te stellen dat voldoet aan de eisen van de genoemde regeling.</p> <p>Daarbij moeten minimaal de volgende zaken zijn geregeld:</p> <ul style="list-style-type: none">○ de hoofdlijnen van de op het beleggen en lenen betrekking hebbende administratieve organisatie en het interne toezicht, waaronder in ieder geval de verdeling van taken en bevoegdheden,○ de voor de instelling toegestane beleggings- en leningsvormen,○ de bijbehorende informatievoorziening minimaal bestaande uit een kasstroomprognose over 5 jaar en de verantwoordingsinformatie, en○ de wijze waarop onderscheid wordt gemaakt tussen publieke middelen en overige middelen enerzijds en niet-publieke middelen anderzijds. <p>Daarnaast dient in het statuut te zijn geregeld of en welke financiële derivaten mogen worden gebruikt en de voorwaarden hiervoor.</p> <p>Het bovengenoemd beleid is op dit moment nog niet vastgelegd in een Treasurystatuut. De afrondende besluitvorming moet nog plaatsvinden. Daarmee voldoet u als instelling op dit moment nog niet aan alle regelgeving. Conform de voor ons geldende regelgeving, zoals verwoordt in het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 zullen wij dit in een rapport van bevindingen melden aan DUO.</p> <p>Overigens zijn wij van mening dat de instelling door het reserveren van de tijdelijk overtollige middelen op een spaarrekening bij een bankinstelling met een A+ of AA- rating ruimschoots voldoet aan de in de regelgeving gestelde eisen.</p>

5 Overige onderwerpen

5.1 Verplichting toepassing Wet Normering Topinkomens

Onder de werking van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is de bezoldiging van topfunctionarissen gebonden aan maxima. Daarnaast rust op instellingen waarvoor de WNT van toepassing is ook de plicht om de bezoldiging van de topfunctionarissen, onder vermelding van naam, op te nemen in een aparte bijlage in de jaarrekening en publiek te maken op een daarvoor ingerichte internetsite.

Ten aanzien van de kring van functionarissen, waarvan de bezoldiging die zij van de instelling ontvangen, moet worden vermeld, geldt het navolgende. Iemand kan als topfunctionaris worden aangemerkt als hij voldoet aan één van de volgende criteria:

- degene behoort tot de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen van een rechtspersoon of instelling;
- degene behoort tot de hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan én is in deze rol (gezamenlijk) verantwoordelijk voor de gehele rechtspersoon of de gehele instelling;
- degene is belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon of de gehele instelling.

Bij Portfolio geldt dit dan naar onze mening voor het bestuur, de Raad van Toezicht en voor de coördinator.

De bezoldiging van genoemde functionarissen is opgenomen in de jaarrekening.

5.2 Datalekken in het kader van de Wet bescherming persoonsgegevens

Sinds 1 januari 2016 geldt de meldplicht datalekken. Deze meldplicht houdt in dat u direct een melding moet doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra u een ernstig datalek heeft. Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Te denken valt aan het verlies van usb-sticks, een gestolen laptop, maar ook inbraak in de computersystemen waarbij bijvoorbeeld personeelsgegevens gekopieerd worden.

Soms, niet altijd, moet u de betrokkenen informeren over het datalek. Dat hangt af van de ernst van de gebeurtenis. Als u de meldplicht niet naleeft dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens u een boete opleggen. Deze boetes zijn ingedeeld in categorieën. De hoogste boete bedraagt € 820.000. Het is van belang voor uw organisatie om datalekken te vermijden.

Allereerst moet u vaststellen waar u persoonsgegevens verwerkt of waar deze verwerkt worden in uw opdracht. Daarna komt de vraag op of er voldoende maatregelen getroffen zijn om het verlies van data te vermijden. Indien er persoonsgegevens, die onder uw verantwoordelijkheid zijn verzameld en voor uw werkzaamheden worden gebruikt, in uw opdracht door derden worden bewaard en/of bewerkt, dient u maatregelen te treffen om ook het verlies van deze data te vermijden. Hiertoe kunt u bewerkersovereenkomsten sluiten met de betreffende derden. Wij hebben niet vastgesteld of u al bewerkersovereenkomsten hebt gesloten. Als dan onverhoopt toch een datalek optreedt, dan moet duidelijk zijn in uw organisatie welke stappen doorlopen moeten worden. Kortom, beleid vormen en maatregelen treffen ter voorkoming en om te herstellen. Op uw verzoek kunnen wij u verder begeleiden in deze.

5.3 Objecten en reikwijdte van onze controle

Wij hebben de controleopdracht uitgevoerd in overeenstemming met de van toepassing zijnde beroepsvoorschriften. In dat verband maken wij u erop attent dat wij bij de uitoefening van onze functie gebonden zijn aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels voor Accountants.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de gehele organisatie. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die Het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Wij willen er echter de aandacht op vestigen dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen, en andere beperkingen die inherent zijn aan een controle, gevoegd bij de beperkingen die inherent zijn aan elke systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat zelfs een onjuistheid van materieel belang onontdekt blijft.

5.4 Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Op grond van wettelijke verplichtingen ingevolge artikel 393 lid 4 BW 2 is de accountant verplicht melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening 2016 zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

De jaarrekeningcontrole heeft echter geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

5.5 Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid is een wezenlijk kenmerk van de openbare accountantsfunctie. De openbare accountant dient onafhankelijk te zijn van zijn opdrachtgever en ervoor zorg te dragen dat zijn onafhankelijkheid niet kan worden aangetast door financiële of andere belangen bij de opdrachtgever of bij derden. Het onafhankelijkheidsvereiste hangt samen met de voor de accountant geldende eisen van objectiviteit, onpartijdigheid en integriteit.

Binnen de ABAB-organisatie hebben wij daarom procedures opgezet om de relaties tussen onze medewerkers en partners met cliënten te identificeren. Deze procedures betreffen onder andere:

- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door ABAB-medewerkers;
- onafhankelijkheidsbevestiging per opdracht;
- procedures met betrekking tot het aanvaarden van opdrachten, inclusief een beoordeling of er sprake is van mogelijke conflicterende diensten;
- interne en externe kwaliteitsbeoordelingen.

Hierdoor kunnen wij bevestigen onafhankelijk te zijn van Portfolio, in overeenstemming met de geldende voorschriften.

5.6 Fraude

Het bestuur is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het bestuur is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag en dient zowel preventieve als repressieve maatregelen te nemen om de kans op fraude zoveel mogelijk te beperken. Het is vervolgens de taak van de toezichhoudende leden van het bestuur om vast te stellen in hoeverre Het bestuur de nodige doelgerichte beheersingsmaatregelen heeft genomen, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico's binnen uw organisatie. Tevens beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Daarnaast voeren wij in dit kader enkele gegevensgerichte controlemaatregelen uit. Bij de uitvoering van onze controle hanteren wij de Controle Standaard 240 'De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten'.

In het kader van onze controle over 2016 zijn er geen bevindingen die onder uw aandacht moeten worden gebracht. Volledigheidshalve wijzen wij erop dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude.

5.7 Meningsverschil met management of beperkingen in de reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en tevens waren er geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van Portvolio de volledige medewerking verleend. En hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

5.8 Disclaimer en beperkingen in het gebruik

Deze rapportage is alleen bestemd voor Het bestuur en de toezichthoudende leden van het bestuur van Portvolio en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of worden aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat deze rapportage daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit rapport getoond wordt of in zijn handen komt op ons.

De in dit rapport aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in deze rapportage is verstrekt in de context van onze verklaring over de jaarrekening 2016 als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.